

**GREENWELL, STACEY.; EVANS, G. EDWARD.
LIBRARY PROGRAMS AND SERVICES:
THE FUNDAMENTALS. 9TH ED. NEW YORK [ETC.]:
BLOOMSBURY, 2024 [I. E. 2023].**

Deveto izdanje knjige koja daje potpuni uvid u knjižnično poslovanje te usluge i programe knjižnica studentima knjižničarstva i informacijskih znanosti, ali i profesionalcima iz područja knjižničarstva, nudi primjere dobrih praksi i vrlo korisne savjete za njihovu učinkovitu implementaciju.

G. Edwards Evans i Stacey Greenwell autori su devetog izdanja. Novo je izdanje revidirano i nadopunjeno konceptima knjižničnog društvenog rada. Također knjigu su pripremali u doba kada je svijet zahvatila pandemija bolesti COVID-19 koja je prisilno promijenila živote ljudi i načine funkcioniranja te je neizbježno utjecala i na poslovanje knjižnica, što autori nisu zanemarili već su implementirali u novo izdanje.

Knjiga pruža jasan uvid u važnost knjižnica i njihovo poimanje izvan knjižnične zajednice te ukazuje na kreativna rješenja kojima su knjižničari pribjegli u novonastaloj situaciji.

Knjiga je pisana jasnim udžbeničkim stilom, s mnogo praktičnih primjera i savjeta, što je čini dostupnom širokom krugu čitatelja bez obzira na stupanj stručnog obrazovanja. Knjiga sadrži petnaest poglavlja kroz koja se daje jasan uvid u poslanje i poslovanje knjižnica i sve segmente koji zajednički čine organizam funkcionalne knjižnice.

Prvo, uvodno poglavlje, čitatelja upoznaje s vrstama i uslugama knjižnice kao javne ustanove. Knjižnice kao javni prostori zapravo su živi organizmi koji korespondiraju s okruženjem, što neizostavno uzrokuje i potiče promjene u poslovanju knjižnica. Javno financiranje knjižnica očekuje da se ulaganje vrati kroz očuvanje kulturne baštine, pismenosti, obrazovanja, ljudskih sloboda i prava. Knjižnice su dužne svoje poslovanje i aktivnosti usmjeriti na potrebe i interese korisnika omogućavajući jednostavan i stalan pristup informacijama u traženom formatu i kreirajući usluge prema potrebama zajednice i korisnika. Pritom su sve navedeno knjižnice dužne omogućiti u skladu s najvišim standardima društveno odgovornog ponašanja, bez predrasuda i s najvišim stupnjem otvorenosti i jednakosti prema korisnicima i zajednici. Tako široko postavljen cilj ne postiže se lako te zahtijeva

trajne napore i ulaganja u sve segmente knjižnica (od odabira i osposobljavanja osoblja pa do načina financiranja), što ova knjiga na jednostavan i jasan način, gotovo kao svojevrsan *how to do* - priručnik, podastire čitatelju.

Nova kategorija koja se uvodi u knjižnično poslovanje uključuje i društveni rad, nedavno prepoznat koncept u poslovanju koji se vrlo brzo proširio u poslovanje posebno narodnih knjižnica. Rad s osjetljivim i ranjivim skupinama postao je vidljiviji, iako su knjižnice, a posebno narodne, u svojem poslovanju uvijek bile izložene takvoj praksi. Društvenim promjenama, brzim tehnološkim napretkom i krizama kojima je izloženo društvo današnjice knjižnice i njihov rad postaju traženiji i prepoznati kao iznimno društveno važni. Sukladno tome i knjižnice kao javni prostori i osoblje knjižnica moraju se moći tome prilagoditi, informirati i obrazovati, pa i sklapati partnerstva kako bi nadalje ostale fokalne točke zajednice.

Kroz poglavlja autori postavljaju i nadograđuju temelje poslovanja vezane za referentne usluge, usluge edukacije i pristupa informacijama, izgradnji fizičkih i virtualnih zbirki te razvoju i odabiru programa i usluga.

Posebno su zanimljiva poglavlja ona koja progovaraju o tehnološkim dostignućima i prednostima, ali i nedostacima koji su rezultat tehnološkog napretka, tematizirajući javni pristup računalima, društvene mreže, *fake news*, pravna pitanja koja iz toga proizlaze, zaštitu osobnih podataka i pravo na privatnost. Nadovezujući se na ubrzani razvoj tehnologije, problematiziraju se i pitanje financiranja knjižnica, proračunski izdaci, alternativni izvori financiranja, kao i etička pitanja koja nosi novo doba. Ravnoteža u polariziranim društvenim uvjetima postaje izazov koji iznova treba promisliti kroz etičke koncepte, propitivanje vrijednosti radnog mjesta, usklađivanje profesionalne etike i intelektualne slobode i osobnih interesa zaposlenika.

Poglavlje u knjizi ključno za razumijevanje i rad knjižnica jest poglavlje o zapošljavanju osoblja. O zapošljavanju i kadroviranju autori temeljito pišu naglašavajući koliko kvalitetan proces oduzima vremena, planiranja i truda. Osim samog procesa zapošljavanja poglavlje pruža informacije o praćenju i vrednovanju rada, razvoju potencijala osoblja i načinima kako zadržati kvalitetan kadar.

Trinaesto poglavlje u knjizi otvara temu o sigurnosnom aspektu, procjenama rizika, upravljanju rizikom, planiranju pripravnosti za katastrofe, sigurnosti zbirki i ljudi te postupanjima sa zahtjevnim korisnicima. Opći dojam koji poglavlje ostavlja jest da ste u radu u knjižnici izloženi određenim sigurnosnim rizicima koje bi trebalo spriječiti dobro razrađenim sigurnosnim planom. Postupke i aktivnosti vezane za sigurnosti trebali bi znati i provoditi svi djelatnici kako bi se razina sigurnosti održavala zadovoljavajućom.

Završna poglavlja otvaraju teme važnosti knjižnica kao javnog prostora i njihove održivosti, investicija u obnovu ili planiranje novog prostora. Za sam kraj ostavljena je tema evaluacije usluga i korištenja knjižnica kao jedan od ključnih

načina zagovaranja kod osnivača. Knjižnice nisu mjesta čije se djelovanje može vrednovati isključivo kroz ekonomsku dobit, već su mjesta očuvanja i osiguranja nematerijalnih bogatstva koja se po potrebi prilikom zagovaranja u javnosti mogu prevesti i u egzaktne financijske podatke koji će ići u prilog daljnjem razvoju knjižnica kao prostora znanja, kulture i sloboda.

Iva Lorković
iva.lorkovic@kgz.hr